

SXEDIO.A60

ΙΟΥΝΙΟΣ 1878: Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ ΤΗΣ ΠΑΦΟΥ. Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΨΗΛΟΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΦΡΟΥΡΙΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Η κατάληψη της Πάφου έγινε με μεγάλη ευκολία λίγο μετά την κατάληψη της Λεμεσού στις **29.6.1878** και χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα όπως σημειώνει ο Κ. Α. Κωνσταντινίδης στο βιβλίο του "Η κατοχή της νήσου Κύπρου, Λευκωσία **1930**".

Αναφέρει:

"Η κατάληψις της Πάφου έγινε με την αυτήν μεν ευκολίαν με την οποίαν και όλαι αι πόλεις της Κύπρου, αλλά με προφύλαξιν αρκετήν, διότι εδόθησαν εις τους Αγγλους πληροφορίαί διά τον χαρακτήρα των παφίων, ολίγον ανησυχαστικάί, και καθώς σημειώνει ο **DIXON (Hepworth Dixon, βρετανός που ήλθε στην Κύπρον κατά την κατοχήν της Κύπρου το 1878)** άνθρωποι έμποροι μας είπαν ότι οι ιθαγενείς ήσαν φανατικοί και ότι η πόλις και η επαρχία ήσαν εις την αναρχίαν και όχι ασφαλείς. Εστείλαμεν διά τούτο ένα σύνταγμα εις την πόλιν. Η Λεμεσός και η Αμμόχωστος δύνανται να διοικηθούν με δύο μαστίγια καβάλλας. Η Λευκωσία δεν χρειάζεται παρά **50-60** άνδρας, η Λάρναξ εξασφαλίζεται με μίαν κανονιοφόρον και με μίαν φρουράν ενός δεκανέως, η Πάφος υποτίθεται ότι χρειάζεται ένα σύνταγμα ή το καλύτερον μέρος του συντάγματος, ως συνέπειαν του κακού ονόματος της.

Υπό τους Τούρκους η Πάφος είχε φρουράν **50** ανδρών, οι οποίοι κατείχον ένα θαλάσσιον φρούριον.

Εις τον λιμένα της Πάφου δυσκόλως δύναται να φανή σημείον ζωής. Μερικοί γαιδάροι, φορτωμένοι είναι τα μόνα σημεία ζωής. Οχι αποβάθρα, όχι οικοδομήματα, όχι προκυμαία.

Αι ευτυχείς ημέραι της Πάφου χρονολογούνται προ **2.000** ετών.

Εις το υψηλότερον μέρος του φρουρίου ανυψώθη η Αγγλική Σημαία. Ένας ζαπτιές την φρουρεί. Καμμία

ταραχή δεν ηγέρθη μεταξύ των ιθαγενών εις το χωρίον Κτήμα κατά την άφιξιν του διοικητού. Ο Καϊμακάμης υπεχώρησεν, αφού έλαβε τας καθυτηρήσεις του και παρέδωσε το διαμέρισμα του. Κανείς δεν διημφησβήτησε την είσοδον μας.

Πηγαινοερχόμεθα εις τα πλοία μας, ένα μεταγωγικόν, το "Tammar" και ένα θωρηκτόν, ο "Μινόταυρος" ήσαν εις την Πάφον, καθώς και ένας λόχος του 71ου.

Η πρώτη μας φροντίς ήτο διά τα δικαστήρια. Εδώ καθώς παντού η δικαιοσύνη απενέμετο από έναν Καδήν με Πατριαρχικόν τρόπον, συμφώνως προς τον κώδικα, αλλ' η εκτέλεσις μιας καταδικαστικής αποφάσεως επαφίετο εις τον θεόν. Ανελάβαμεν να εφαρμόσωμεν τας αποφάσεις του.

Ο φονεύς, ο οποίος έζησε τόσα έτη με τας αλύσεις από έτους εις έτος αναβαλλομένης της εκτελέσεως του εδόθη διαταγή να κρεμασθή.

Αφού τον μεταφέραμεν από την Λευκωσίαν εις την σκηνήν του εγκλήματος τον εκρεμμάσαμεν επί παρουσία των φίλων και συντρόφων του, οι οποιοι δεν είχαν δη έκτοτε ένα εγκληματίαν να θανατώνεται.

Ανέκφραστος φόβος κατέλαβε τον κόσμον μέχρι της τελευταίας στιγμής της ζωής του καθάρματος.

Κανείς Πάφιος δεν επίστευεν ότι θα εθανατώνετο τοιουτοτρόπως αφ' ότου εστήσαμεν τα σκηνάς μας μεταξύ των φοινικοδένδρων κανένα σοβαρόν έγκλημα δεν ετάραξε την ησυχίαν της Πάφου.

Εχει η Πάφος κανένα μέλλον. Ναι, νομίζω Γεωργία, ωραίος καπνός αμιλλώμενος προς εκείνον της Συρίας, πρόβατα και αίγες, ελιές συκαμινιές, πατάτες, χαρούπια κλπ, παράγονται παντού και θα εύρισκαν αγοράν, εάν ο λιμήν ανοίγετο καταλλήλως εις το εξωτερικόν εμπόριον (Σ. συγγραφέως: Αυτό το "εάν" υφίσταται και μετά 50 έτη ακόμα καθώς τόσα άλλα όμοια του εις όλην την νήσον και ολόκληρη επαρχία είναι αποκλεισμένη σχεδόν).

Πριν ή αρχίσωμεν την αφήγησιν μας διά την Πάφον είναι ανάγκη να σημειώσωμεν, ότι εις το Κτήμα

κατά την εποχήν που έγινεν η αγγλική κατοχή η αναλογία των "χριστιανών" προς τους Τούρκους δεν ήτο η σημερινή (5 Έλληνες προς δύο Τούρκους) αλλά πολύ διαφορετική, διότι ήσαν ίσως 6 Τούρκοι προς δύο Έλληνας. Και τοιουτοτρόπως εξηγείται το ότι η κατοχή έγινε μάλλον σιωπηλώς δι' ευνόητον λόγον και μόνον τα στήθη των ανθρώπων της εποχής εκείνης εγνώρισαν τους κρυφούς παλμούς των καρδιών των, που εγιόρτασαν με κρυφήν χαράν το μεγάλο γεγονός της απαλλαγής από τον βαρύν τουρκικόν ζυγόν, καθώς μας πληροφορούν επιζώντες γηραιοί κάτοικοι του Κτήματος ο κ. Πηλαβάκης ο κ. Σολ. Μαρκίδης κλπ.

"Αλλά το εξέραμεν πως θάρκετουν η Αγγλία από τους αντιπροσώπους του Ζαρίφη, οι οποίοι με την ιδέαν φαίνεται πως θα εκαθαρίζετο το λιμάνι της Πάφου και θα έπερναν μεγάλην αξίαν τα κτήματα, αγόρασαν αρκετά εις την Παλιάν Πάφον, εις το Κολώνι, αξίας ίσως 2-3 χιλιάδων λιρών αγγλικών.

Μίαν ημέραν είδαμεν έξαφνα ένα πλοίον εις την Πάφον αθθυμηθήκαμεν αμέσως όσα μας έλεγαν οι άνθρωποι του Ζαρίφη που ήρταν που την Κωνσταντινούπολιν και φαίνεται από κάποιον πασιάν το εμυρίστη ο Ζαρίφης για την κατοχήν και αμέσως ετρέξαμεν πολλοί πολίτες και χωρικοί στην θάλασσα και τότες είδαμεν έναν πολεμικόν κι εκαταλάβαμεν πως ήταν Εγγλέζικον.

Δεν επέρασεν πολλή ώρα και το πολεμικόν έβγαλεν μιάν μεγάλην βάρκα με 40 ναύτες και ένας αξιωματικόν. Οι ναύτες μπροστά και μεις κατόπιν εφτάσαμεν εις το Κτήμα".

Υστερα εκατεβήκαν όλοι εις το Κονάκι (Διοικητήριον) για να σηκώσουν την αγγλικήν σημαίαν, αλλά ιστός δεν υπήρχε και γι' αυτό ένας ναύτης εβγήκε πάνω στο δώμα και έκαμεν συνιάλον στο Πολεμικόν να στείλη ιστόν.

Πραγματικώς ύστερα από λίγην ώραν, έφτασεν ο ιστός και υψώθη η αγγλική σημαία, ήσαν και τούρκοι παρόντες. Εμείς ούτε ζήτω εφωνάξαμεν ούτε τίποτε, παρόλην μας την χαράν, γιατί η φαραονιά ήταν πολλή

τότε στο κτήμα και εφοούμαστην να μην "τρέξη" τίποτε αν και πρέπει να πούμε πως ήταν τότε πολλά περίτου ήμεροι παρά τον παλαιόν καιρόν.

Ο τότε δεσπότης μας Νεόφυτος Χριστοδουλίδης, δεν επαρουσιάσθη καθόλου.

Οι ναύτες έμειναν δυο- τρεις ημέρες στο Κονάκι. Αργότερα μετά δύο ημέρες ήλθαν **4** άλλα πολεμικά με χίλιους χριστιανούς μαζί τους ήλθε και ο πρώτος διοικητής μας Βάκοπ. Επίσης ήλθεν τότε και ο μ. Ναούμ Καπάτε, από την Σμύρνην και κάποιος αρμένης Εκκλησιάζιαν λεγόμενος.

Οι Ινδοί έστησαν τες σκηνές τους κάτω από τα περιβόλια εις την Εξω Βρύσην. Ο διοικητής ενοικίασε το σπίτι του Αριστείδη Μιχαηλίδη (πατέρα του Αριστοτ. Μιχαηλίδη, γραμματικού του Κτηματολογίου) **30** λίρες τον χρόνο.

Επειτα ο κ. Κωνστ. Κυθρεώτης, έκτισε σπίτι το οποίον ενοικιάσθη ως διοικητήριο με **60** λίρες. Σημειωτέρον, ότι ο διοικητής παρεκάθητο και εις το διοικητήριο, αποτελούμενον από τον καδήν, ένα άλλον οθωμανόν και ένα " χριστιανόν". Καθήκοντα διερμηνέως εξετέλει ο μ. Ναούμ Καπάτε.

Οι Ινδοί στρατιώται παρέμειναν εις Κτήμα μέχρι τον Οκτώβριο, οπότε αντικατεστάθησαν από **300** Σκώτους, οι οποίοι παρέμειναν επί **4-5** μήνες και μετά τους οποίους ήλθαν άλλοι **300** κλπ.

Αλλ' ας έλθωμεν τώρα εις τα σοβαρώτερα ζητήματα, την φοβεράν και τρομεράν επανάστασιν της Τσάδας, και την εις αυτήν κωμικήν έκστρατείαν του Βόκοπ.

Εις την ωραίαν γενέτειραν της Αφρογενείας, όπου το φλοισβίζον κύμα έβλεπεν όταν οι άνθρωποι μετεωρίζοντο εις την φαντασίαν των εις τας αιθερίας στιβάδας της φαιδροτέρας χαριεστέρας μυθολογίας τους ζωηρούς παιγνιδισμούς της προς τον πτερωτόν Ερωτα επέπρωτο να λάβη χώραν και η πρώτη και μοναδική...επανάστασις κατά της Αγγλίας, επανάστασης δημιουργηθείσα μέσα εις την φαντασίαν του εκκεντρικού (καθώς θα φανή και εξ άλλων

γεγονότων που θα αναφέρωμεν κατωτέρω) Βόκοπ.

Πολλοί βέβαια θα γνωρίζουν ότι επί τουρκοκρατίας, αι δεκατείαι δεν εισεπράττοντο απ' ευθείας υπό της Κυβερνήσεως διά κυβερνητικών υπαλλήλων αλλ' ενοικιάζοντο εις επιχειρηματίας διά το εύκολον του πράγματος και δι' άλλους λόγους.

Λοιπόν ο φίλος μας Βόκοπ είχε δώσει εντολήν να τον χαιρετίσουν κατά την μετάβασιν του εις το διοικητήριον, πρωί και απόγευμα, στρατιωτικώς οι φρουροί ζαπτιέδες παρουσιάζοντες συγχρόνως και όπλα. Αλλ' επειδή είχεν εξοικειωθή με τον καιρόν εις το είδος αυτό της απολαύσεως, ηθέλησε μίαν ημέραν να γευθή την ηδονήν την οποίαν ωρισμένοι άνθρωποι αισθάνονται όταν προξενούσι κατάπληξιν εις τους κατωτέρους των.

Λοιπόν μίαν ημέραν αποβάλλων το **Helmet** από την κεφαλήν του και από τα πόδια τα εγγλέζικα βαρειά παπούτσια του εφόρεσε φέσι και γεμενιά κόκκινα και κατηυθύνθη βιαστικός εις το διοικητήριον.

Οι ζαπτιέδες καθώς ήτο επόμενον δεν τον ανεγνώρισαν αμέσως υπό την νέαν του φάτσαν και φυσικά δεν τον εχαιρέτισαν. Μάλιστα δεν ήθελαν να τον αφήσουν να μη εις το διοικητήριον και τον υπεδέχθησαν με ένα επιτακτικόν "κετς πουρτιάν πρε" (φύγε από δω βρε).

Ο Βόκοπ τότε σκάζει από τα γέλια βγάλλει το φέσι και στέκει ακίνητος. Εμβρόντητοι οι δυστυχισμένοι ζαπτιέδες αντιλαμβάνονται ποιον είχαν διώξει με τέτοιαν φράσιν και...κόκκαλο. Ο Βόκοπ τους καθησυχάζει αμέσως και τους αναγγέλλει ότι προάγονται εις... τσαούσηδες.

Ο ολίγον εκκεντρικός Άγγλος μετετέθη έπειτα εις Αίγυπτον, όπου ευρίσκετο κατά την στάσιν του αραβή Πασά και αργότερον εις Τράνσβααλ όπου εφονεύθη εις μάχην.